

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Benefedere 179“ in „Via della caserma 60.“

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tristočno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 233, poleg preture, kjer se nahaja tudi uprava ustvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisnaja se blagovoljno frankujejo. — Delati cen in drugim nepremožnim so naročninužna, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Črnetov manifest.

Castiti Gospod.

Na 23 t. m. mi je došla na Dunaj po pošti nezaupnica, katira je tudi od Vas podpisana, in u katiri sem jest obsodjen, pres de bi bil popred preslišan.

Jest sem pak pripravlen moje djanje in glasovanje bodisi u deželnim, bodisi u državnim sboru, usaki čas, in pred celim svetam opravičiti, in se nadjam de tudi Vi, kakor pošten clovek in mož, in kakor svestni volivec bote pripravlen vas podpis u omenjeni nezaupnici u glihi vizi ocitnu in jannu in pred celim svetam opravičiti.

Zategarolo inu u jimeni korista nase domovine vas povabim, de izvolite priditi na 14. dan prihodniga mesca Aprila t. l. u Sezano, kir hočemo u rauno taisti sobi, u katiri se je nezaupnica kovala, ob 11. uri pred pold. se sniditi.

Nadjače se vaše tudašnje pričijocnosti Vas pozdravljam in ostanem Vas

u Tomaju 30. Marča 1872.

Sluga
Ant Črne m. p.

Tako se glasi vabilo, katero je g. Črne razposlal njegovim volilec. Nočemo sicer kritikovati tega vabila zaradi „ferdirbane kranjske špaha,“^{*)} v kateri je sestavljeno, desiravno je tirjatev opravičena, da slovenski poslanci saj tako dobro slovensko pišejo, kakor piše vsak kmet, ki je bil par let v domači vaški šoli; a kritikovati ga moramo zaradi oblike in drznega zadržaja. Gosp. Črne kliče svoje volilce v Sezano, da se pred njim opravičijo, zakaj da so podpisali nezaupnico. Možka je ta!

Po tem takem bi imel g. Črne kak privilegij na zaupanje. Kdaj se je še slišalo, da je tirjal pooblaščenec svojega pooblastnika na odgovor, če mu ta ni več zaupal. Zaupanje je po našem

*) G. Črne namred v tem, 21 vrtic obsegajočem pismu nij naredil nič manje nego 65 slovniških in pravopisnih napak!

URED.

čisto moralni čut in se ne da prisiliti. Ali pa misli morda g. Črne, da so njegovi volilci take ničle, da niso vedeli, kaj delajo, kader so mu poslali nezaupnico, da so bili le zapeljani in da bodo skesani predenj pokleknil in ga odpusčenja prosili. Če to misli, se gotovo moti; kakor mi poznamo Kraševce, so oni v političnem in narodnem obziru uže toliko napredovali, da lahko sodijo postopanje svojih poslancev in spoznavajo lastne koristi. Mogoče, da Črne, ki je več Dunajčan, kakor Kraševce, svojih volilcev ne pozna in da ima o pravih svojih volilcev poseben pojem; mogoče da on vidi v svojih volilcih le kak mehaničen glasovalen aparat in da je celo v vrstuje med „Stimmvieh“; pa Kraševci ga bodo podučili, da je slabo računil ter da ima opraviti se zavednimi in previdnimi možmi.

Res je, da bi imeli vrli volilci popolnoma prav, ako bi razaljivo povabilo vrgli v kot; pa tega jim mi ne svetujemo, ampak menimo, da bo reči koristilo, če pride 14. t. m. vsih 51 na nezaupnici podpisanih volilcev v Sezano k javnemu shodu, da Črnetovo opravičbo zaslišijo in mu potem še enkrat na obraz povedo, da mu več ne zaupajo, vsled česar naj bi storil svojo dolžnost kot pravičen in pošten mož. Črne očita v omenjenem povabilu svojem volilec, da so mu nezaupnico poslali brez da bi ga bili popred zaslišali.

Gosp. Črne kot starodavni poslanec bi vendar moral vediti, da poslanec nij po postavi nikomur odgovoren za svoje poslovanje, da volilci nijmajo po postavi še pravice ne, klicati svoje poslance na odgovor in da zamorejo le soditi svoje poslance po javnih, a ne po skritih činih; nadalje je bilo dozdajno samooblastno obnašanje g. Črneta proti volilec tako razaljivo, da je moral zgubiti zaupanje uže samo zaradi tega.

S kratka volilci so ravnali po svojem prepričanji, obsodivši Črnetovo protinardno politiko v deželnim in državnem zboru.

G. Črne hoče tedaj opravičiti svoje dejanje v drž. in drž. zboru. To vse je prav dobro in lepo in kaže, da g. Črne vendar nij še zgubil popolnoma svojega političnega poštenja; on se tedaj s tem činom poda pred sodnijo svojih vo-

lilcev; dosledno se mora misliti, da če obvelja nezaupnica, kar ni dvomiti, se bo potem g. Črne odpovedal poslanstvu. Ta bi bil na vsak način najboljši in častitljivi korak v njegovem poslanstvenem življenju.

Zdaj pa je vprašanje, kako se bo zagovarjal g. Črne? Zamore li on trditi, da je v zadnjem zasedanju dež. zbora goriškega tako postopal, kakor so zahtevale narodne koristi? Mi dobro poznamo Črnetovo ravnanje in se tudi sklicujemo na svodočbo onih 6. odločnih poslancev, ki so zabranili, da se ni sprejela nova volilna postava, po kateri bi bili Slovenci na Goriškem izročeni svojem sovražnikom na milost in nemilost. Med tem, ko je tistikrat stalo vsih 11 italjanskih poslancev kot en mož, se je 10 slovenskih poslancev ločilo v dve stranki. Uže to samo na sebi je dajalo pogum našim nasprotnikom. Znano je tudi, da je bil te neodvisnosti naj bolj kriv g. Črne; on se ni držal klubovih sklepov slovenskih poslancev; on ni svojim poslancem nikoli povedal, kaj se na Dunaji godi in ko je bil lansko leto na Dunaji, nij zato skrbel, da bi bil grof Hohenzwart, ki je bil vsem narodom pravičen, zvedel, kake razmere so na Goriškem in kaj goriški Slovenci želè gledè zagotavljanja svoje narodnosti. Gospod Črne, desiravno neodvisen mož, se ni hotel pridružiti onim 6. poslancem, ko so sklenili, ne vdeležiti se deželnozborskih sej, kadar pride na vrsto nova volilna postava, da se glasovanje nemogče stori. Ne on, ampak dr. Abram je moral svojo službo žrtovati, da je svoj narod rešil nečasti in nevarnosti. Gospod Črne je nadalje svoje kolege po svojem dvomljivem ravnanji v take zadrege spravil, da bi se bilo kmalo vse premenilo in da so morali oni vrli poslanci v svojem obupu skoro zadnjo karto igrati.

Gospod Črne je dobro vedel, da ga večina slovenskih neodvisnih in odločnih poslancev noče voliti v drž. zbor in zaradi tega se je ogibal ter pogajal se z Lahi. Uže to samo na sebi, da ga je g. Pretis priporočeval, govori za resnico naše ga trdenja. Slovenski poslanec na Goriškem ne sme prezirati večine svojih kolegov in če vidi, da mu več ne zaupajo, je njegova dolžnost, da odstopi kot kandidat. Tega pa Črne nij storil; marveč voliti

LISTEK.

Premišljevanje starega učenjaka.

Oprosti mi, dragi čitatelj, če si srečen ali nesrečen, ako trdim, da baš težke skrbi in nadloge slast pripravljajo. Kdor hoče, da ga skrbi in težave more, mora misliti, mora čutiti in kdor hoče misliti in čutiti, mora živeti. Velika sreča je pa baš življenje. Resnica je, da so velike skrbi starosti pridejajo; ah tam bolj so tudi pripravne mladini, ker v obče zrel vzgled mladim ljudem pristaja. Skušnja nas uči, da je v istini mnogo mladeničev in deklic, ki so ponosajo, da je teže grozne skrbi in nadloge. Marsikateri starokopitnik sicer trdi, da zaradi skrbi mladenič, deklica ne more vzrasti ko jelka, da skrb napravlja iz njih pritlikovce, da jim slabi krv in bog zna, kaj se vse! Je li to pametno? Kak pogled, da bi bili vsi ljudje enaki, da bi vsi kakor napitani purani sem ter tja lazili?

Marsikaterikrat nahajamo v naši dobi slabo vzraslega cloveka, ki pa presega, kar se tiče pameti in uma, morda sto drugih, kateri visoko do neba vzdigajo nos. Zato oni nijmajo prav, ki trde, da so skrbi velika nesreča in nam v dokaz omenjajo tega ali onega slabo vzraslega cloveka.

Da je lepota moč, ki zamore učiniti najteže stvari, ki zamore temkaj prodreti, kder ne prodere najmočnejše topovo zrno, tega ne more nikdo tiniti. Vsakdo ve, kako ona srce pretresa in marsikdo se je uže prepričal, da ima tudi upljiv pri zverin. Ali baš pojem „o lepoti“ je pri posameznih jako različen. Tako imenuje dr. Usscheld lepo vse, kar krasoto lastne popolnosti po tej popolnosti primernem načinu razodeva. Aristotel pravi, da obstoji lepota v dobroodmerjeni množini in velikosti, ter v pravem leporeaji posameznih udov. L. po je, proglaš: zopet Kant, kar splošno brez interesa dopala. Hegel krsti lepoto kot očividen prikaz ideje in Fricke trdi, da je to lepa, kar nam kaže pravilnost, spremembo in harmonijo.

Pustimo to in vprašajmo rajše, odkod pride, da lepote večidel znači nemirno oko, blede lice in sploh melanholična zanaust? Nijso baš one gube, ki se rahlo in mirno razprostirajo po čelu kake mile lepote jako zanimivi urezi? Je li še kaj na svetu, kar bi zamoglo našo ljubezen, našo udanost bolj zanimati nego posebno to? *)

Stara je resnica, da tudi nežni spol oprostite mi, drage Slovenke! — rad ljubi one mladeniče,

1) Oprostite, gospod! Mi poznamo moža, tudij „učenjaka“ kteremu se dopadajo „okrogolične gospodične“. Spet drug „učenjak“ je pred kratkim pokazal, da Vaša trditev nij taka, da bi se vsak dan ne dala ovrčeti. Ured.

kateri nosijo ua čelu spominek globokih, tajnih mislij. V tem je mnogo temeljitega, ker baš ta znamenja jasno govore, da je srce čutljivo, nemirno in udano — tedaj tako, kakoršao — dekleta posebno ljubijo. *)

Gotovo je, da je skrb polna sumničenja, pohlepa, sebičnosti — ali clovek je baš po tej poti nekaj, kar je boljše, nego nič! *) Ob enem pravijo ljudje, da nam skrbi kratijo spanje in oklepajo oči s črnimi stremeni — to pa je najboljšje zdravilo in orožje proti koketnosti.

Kar se tiče sanj, ki se pri nemirnem spanju večidel udomače, je naravno, da se clovek raduje, kadar v sanjah vidi, da se je tdrsočni, bogati sorodnik preselil v večnos, ker se nadeja, da bode kaj podedoval. Ali po tej vesti nij popolnoma radosten, ker se ne ve gotovo, ali je v resnici sorodnik umrl a'i pa še živi. Doji se torej, ter zopet misli. Ko začuje, da je v istini mrtev, se nekoliko okrepeča. Pa zopet mu dojde nova nesreča. Bati se pričue, da bi mu tatovi vsega ne vzeli. Tako skrbi za skrbiho, veselje in žalost, sreča in nesreča in vendar je skrb le sreča!

Reči nočem, da se bo lo vsakemu, ki mnogo trpi, odprla železna vrata; kakor tudi ne pritrju-

2) Po tem bi imeli filozofje največ ljubici!

3) A to je presneto malo!

Ured.

se je dal po naših nasprotnikih in ne znenil se za očito nezaupnico, katero so mu dali naši zvesti poslanci s tem, da ga niso hoteli voliti v drž. zbor.

Kako malo mu je zaupala naša vrla šestorica, kaže tudi to, da je rajše pustila Italijanom prosto roko, naj volijo dva iz svoje srede v drž. zbor, kakor da bi Črnetu volila, katerega so nam hoteli vsiliti naši sovražniki. In to je bilo prav, kajti boljše je, da nismo nikder zastopani, kakor da bi nas Črnetje zastopali. Iz tega noda naši vrli Kraševci razvideli, da je Črne naši narodni reči bolj škodoval, kakor naši sovražniki sami. Vi volilci zaupate dr. Abramcu in njegovim 5. ožim kolegom; to kaže da ste tudi Vi navdušeni za našo narodno stvar in da ste spoznali Vaše prave prijatelje. Nu, če zaupate onim 6., potem ne morete več zaupati Črnetu, kajti med onimi in tem je veliko brezno — nezaupanje. Če ne verjete, poprašajte vse 6. po vrsti in zvedeli boste še bolj na tanko, kaj je Črne kot poslanec.

Radovedni smo tudi, kako bo nek Črne zagovarjal svoje postopanje v drž. zboru. Mi smo že vlni prorokovali, da naši Italijani potegnejo letos z ustavoverci in varali se nismo; ker pa je Črne prav za prav po Italijanih voljen v drž. zbor, se je moral dosledno tudi po njih ravhati.

Gosp. Črne se bo najbrže zgovarjal, da je celi deželni koristil, ker jej je pridobil predelsko železnico. Kakor pa mi Kraške volilce poznamo, oni ne prodajajo svoje narodnosti, svojih najsvetejših pravic za železnice. Zdaj pa se nastane vprašanje: jo li predelska železnica uže tako gotova? Žalibože da ne. Čudno se nam zdi uže to, da je ministerstvo drž. zboru predlagalo predelsko železnico tisti dan pred razidom. Sliši se, da je hotelo ministerstvo s tem činom vsaj nekoliko odškodovati naše zastavobežne poslance; morda je k temu tudi Črnetova nezaupnica kaj pomagala, ker so se nekteri poslanci skoro bali, domov priti brez vsake premije. A ta premija je menda le navidezna, kajti znano nam mora biti, koliko se smemo zanašati na ustavoverce. Res je sicer, da je ministerstvo predelski železnici jako ugodno; ali pa je to ministerstvo tudi gotovo, da bode poslovalo do 7. maja, do katerega časa ima drž. zbor zopet skup stopiti. To je še veliko vprašanje, katero se ima te dni rešiti na Češkem. Kaj pa potem, če Čehi zmagajo?

Potem pride novo ministerstvo in to mora biti ministerstvo sprave. Predelska železnica pride potem zopet pred drž. zbor in pravično ministerstvo, videvši, da je črta predelska najboljša, jo bode zagovarjalo in jej zagotovilo večino v drž. zboru; ampak nobeno pošteno ministerstvo ne bode zapeljavalo poslancev, da žrtujejo najsvetejše pravice svojega naroda za prazne obljube. Črne, zvit politik, je morda šel na led, kakor so šli dalmatinski poslanci, kateri niso skoro nič dosegli za narod, zaradi česar se sramujejo in se boje domov priti. Prav ta bojazen in še kaj drugega, kar ne smemo povedati, nas potrjuje v tem, kar se sliši o slabi vesti slovanskih zastavobežcev. Bode li g. Črne javno povedal, da so ga ustavoverci in ministri zapeljali, da so mu obljubili predelsko železnico, če glasuje za posilno volilno postavo — za tisto postavo, katero je hvalil us-

jem arabskemu pregovoru, ki pravi: „Molči, trpi, zdihuj in umri“ — misel moja je le ta: da je skrb sreča v nesreči. Saj tudi naš preslavni Preširen baš take misli v svojih pesnih izraževa.

Lahko mi bode marsikateri rekel: Preširen nij avtoriteta! — Resnično nij, ko bi bile besede istega starega, slovenskega pisatelja, deželnega poslanca in odbornika slovenske matice prave, ki je še letos trdil, da je bil naš prvi lirik le „en navaden pijanec.“ (glej „Soča“ št. 13. str. 3) — Pustimo je, saj ne vedo, kaj govore! Vsi ljudje pač ne mislijo enako o Preširnu, tako n. p. piše v obširni razpravi Nemeč V. Rizzi v „Deutsche Monatschrift aus Kärnten 1. Jahrg. 2. Heft 1849:“ Meriti moramo ravno na svitlo došle poezije z merilom, ki ga le rabimo pri prvih možakih vsacega naroda.... v njih spoznavamo v resnici vzvišeni duh slovenskega pesnika.... on je najugodnejšo obliko našel za pripovedno liriko, obdano s krasnimi slikami, kakor tudiza ostro satiro; kinčal je balade z narodnim duhom, povišal pesem z največjo spremenljivostjo in z najbolj, prijaznim merilom, ter krasno vjemo.

Evo gospod! Kakor se kaže vendar nij tako napčen naš France, katerega zasluga bode svet vedno in vedno bolj čislal. — Ali kam smo zašli! Preširen torej, baš tako misli o skerbeh ter na svoje rahločuteče, nedosegljive lirične strune poje:

Sem dolgo upal in se bal,
Slovo sem upu, strahu dal;
Srce je prazno, srečno ni,
Nazaj si up in strah želi.

tavoverni velikaš Lichtenfels kot največo pridobitev ustavovercev.

Če bode to javno izrek, bode s tem tožil ministerstvo, da se poslužuje nedostojnih, nemoralnih sredstev v dosego svojih Slovanom pogubnih namenov in samega sebe, da je Slovanstvo izdal po nezmožnosti ali pa, kar je še boljše, po lastnem, izdatnem prepričanju. Mi ne moremo še danes soditi, kake nasledke bode imela ona postava za Slovanstvo, a naša vest se upira vsakemu nemoralnemu činu in naša časnikaška dolžnost je, da slovenski narod navdušujemo za poštenost in značajnost, bodisi v privatnem, bodisi v javnem življenju, ter mu odkrivamo pregrehe takih ljudi, ki so se mu vrinili za zastopnike, pa nimajo ne srca, ni razuma za potrebe našega naroda in niso ne tako pogumni, niti tako blagi da bi se povzdignili nad svoj lastni jez.

Toliko za danes gosp. Črnetu in vrlim volilcem, katere še enkrat prosimo, da pridejo 14. t. m. gotovo v Sezano, da Črnetu še enkrat na obraz povedo, kar so mu pisali 19. marcija na Dunaj. —

Naj bi te naše resne besede našle odmev tudi na Tominskem, kder nek gospod zapeljuje in kazi javno menenje iz svojih osebnih interesov, hoče priskočiti na pomoč svojemu prijatelju, ki mu je morda tu in tam kaj koristil. —

Vrli Tominci! spoštujte sicer Vaše dobrotnike, a vendar se ne blamujte pred vsem slovanstvom iz hvaležnosti do ene osebe. — Vi ste bili zmerom ponosni na Vaše rodoljube, na Vaše slovanstvo; ne hodite tedaj protivni Vašim najbližnim bratom in vsem Slovanom in to brez vsacega uzroka le na komando ene jezne osebe, katera Vas hoče rabiti za svoje namene, pa prav nes pametno, ker Črne Vam gotovo nij pridobil ničesar.

D O P I S I.

Iz Štirjana 2. aprila. (Izv. dop.) „Variatio delectat“, kaj ne dragi čitatelj? Zarad tega hočem danes iz navadne poti malo v stran kreniti; namreč v Sočinih črnih listih očrjenega Črnetav miru pustiti, naj le ugaja svojej živinski sebičnosti; menda se bo uže enkrat nasitil. Pomenimo se rajše o drugih stvareh.

Pomlad se bliža; priroda vstaja k novemu življenju; bliža se „povsodi pomladanski cvet“, koji „veselji v svate vabi svet.“ Kedar dreve poganja, i rožice cvesti začno; kedar roka stvarnikova eno veličestno, mnogobojno pogrinjalo po širnej zemlji razprostre, kaj ne, da zadonijo i v prsih človeških mogočni glasovi plemenitega navdušenja, da neka nerazumljiva tišina prešinja srce človekovo, koje neprestano sili v praznični prirodin dom. Navdušenju se pridruži blago hrepenenje v zvezi z blagodružnim upom. Vse klje, vse rodi v prirodi vse klje i se vzbuja i v srci človeškem.

Pozornim okom gledamo razvijajočo se prirodino krasoto. Ta pogled vzbudi nam v srci oni blagi vzdihljaj, da bi se nam i na političnem polju prikazala mila pomlad, da bi se naš jezik stavil na ono dostojno mesto, koje mu po vsej pravici pristojta, da bi se vse ovire i namere nasprotnih nam vražjih sil odstranile. Potem stoprv bi se mogli gibati kot samostalen narod i vsestransko našo blagost pospeševati. Polagoma se priroda obnovi; biser za biserom se prikazuje na njenej krasnej obleki. I v našem srci se vzbuja čut za čutom, želja za željo; nekte so se nam uže izpolnile — prve pomladue cvetice na političnem polju! I baš to nas spodbuja, da vedno dalje rujemo i pulimo, kar je našega, dokler ne izpulimo vsega. Se ve, da nam je pristojalo na enkrat vse, kar nas more srečna stvoriti, — celi kos, cela pogača. A naši mogočni okrajni glavarji, ali da resnico govorim i pri roci ostanem naš nonchalantni gospod Rechbach, koji se takó giblje kakor dunajski prusofilski ministerski mogotci zavrv potegnejo, bogme! on skrbi, da se ne prenasitimo i preošabimo, marveč, da bivamo vedno le bolj v latentnem stanju i na kolenih kleče ponižno prijemljemo milodarne drobtinice, koje nam on drobi. Marsikteri tak mogotec uže se privoli, da se mu človek približa do kože i mu izruje lastno lastnino, kakor Pino; marsikteri pa nasprotno človeku — Slovana — smehom roge kaže, kakor Rechbach; i pa zakaj ne, saj so onemu avstrijskemu — hotel sem reči nemškemu izdajalcu (kajne ustavači?) Hohenwartu nesrečuega spomina usta zavezana i Slovani, koji so se ga tako strastno oklenili, zapuščene neotesane sirote, kojim je treba z lučjo pruske moderne kulture posvetiti. „Tempora mutantur itd.,“ kar velja i o okrajnih glavarjih. Kar prvi sezida, drugi podere. Pino je po večem ustrezal našej želji gledé spoštovanja slovenskega jezika. Prikazalo so se nam takrat prve cvetice, i nas navdajale sladkim upom, da boljše vedno bolje naprej, Rechbach pa menda po načrtu „variatio delectat“ je to opustil, rastočim cveticam glavicice odsekal i prijel se zopet

starega šlen-lrijani. I zakaj bi se on, on okrajni glavar, kmetu podložniku akomodiral; ad quid? Naj se rajše kmet njemu; naj pleše takó, kakor mu on zacitra. Kakošno birokratiško modrovanje! A naj pomeni, da so Slovenci vzbujeni, da so slekli ono hlapčevsko ponižnost, koja je potekala pred 48. letom boj v niže kroge: med „gsindel“, da so zlezli na pvršje; i da pozornim okom opazujejo pogibelne nakane naših nasprotnikov.

Dalje naj pomeni, da nijma, hvala bogu, pred seboj župane „božje volke“, koji bi kar poslušno v jegov rog trobili. To je uže izkusil, če pri drugih ne, vsaj od strani našega vrlega g. župana. Čošljalo je okrajno glavarstvo tukajšnjemu županstvu vedno la nemške dopise. G. župan je vložil protest, v kojem zahteva, da se naš jezik popolnoma spoštuj, sicer dobi vsak dopis nazaj. Tako je prav, gospodine župan, le srčno naprej!

Rekel bo morda kedo, da nij mogoče enakina željan ustreči zarad pomanjkanja sposobnega o-sobja. To je nišno! Ako kedo le hoče, pa more! Saj je mogel Pino, zakaj bi Rechbach ne. I ubogi kmet ne more večkrat davkov plačati, a gospodstva so ne zmanj za jegov revni stan; on mora plačati, sicer se mu kotli odaso.

Slišim, da g. okrajni glavar i po vloženej prošnji tukajšnjemu županstvu vselej le nemški dopisuje.

Vederemo, čegava koncema obvelja.

Pomlad se nam kaže v prirodi; a na političnem polju vlada za nas Slovane viharna zima. Nehote mi siljo v glavo pesnikove besede, koje nam kažejo „da vsega, kar up nam obeta, pozneje, ko pridejo leta, ne spolnijo nam polovice.“

A up nam vendar ostaja i zaupanje v naše krepke moči, torej le vrlo naprej! Ne udajmo se!!

V Ajdovščini 3. aprila (Izv. dop). V dopisu iz Sela 19. marcija se je dopisnik hudil, da jo od okrajne sodnije v Ajdovščini dobil eno vabilo v nemškem jeziku pisano; ter žugal je taistemu sodniku s hudimi nasledki, ako bi se še enkrat predrznil nemške dopise med slovensko ljudstvo pošiljati.

Hvalevredne so res pritožbe, posebno kadar zagovarjajo narodne pravice; take pritožbe pa morajo vselej obsegati reči, ktere vsaj namerjajo kaj koristnega doseči ali stan pritožnika izboljšati.

Dopis iz Sela pa tega ne namerja temveč je primeren narodni reči prej škodovati, nego koristiti.

C. kr. okrajna sodnija v Ajdovščini in sicer pod vodstvom sedanjega sodnika je bila in je Slovincem vsaj tolkaj pravična, da vse slovenske vloge slovensko rešuje, da (kar smo tudi v Soči večkrat čitali) v pravadah, ktere so v slovenskem jeziku zagovarjane, slovenske sodbe izdaja, da vabila in oznanila sploh v slovenskem jeziku razpošilja, in da je clo te dni vse zapisnike za tožbe, eksekucije, dražbe, pogodbe, plačilne naloge i. t. d. v slovenskem jeziku natisniti dala.*)

Ako se je tedaj res pripetilo, da se je med tisuče in tisuče slovenskih vabil, po nemarnosti kakoga pisatelja kako nemško vrnilo, kaj je treba zato kar naravnost celo sodnijo po časnikih črniti ino žugati?!

Radoveden sem vendar zvedeti, kaj bi dopisnik iz Sela se svojo mogočnostjo počel, in kakki nasledki bi za sodnika postali, ako bi on zdaj, postavim, ukazal vse v nemškem jeziku dopisovati?!

In ako dopisnik iz Sela dobro pomisl, kako teško se slovensčina pri viših uradnih požira, bi moral tudi vedeti, kaj jbi se prav lahko, in baš zarad prenaptega žuganja zgodilo ako bi ne bil ajdovski sodnik možak, katerega poštenost in značajnost mu ne dovoli, da bi se zaradi enega proti celemu okraju maščeval, kakor n. p. dopisnik iz Sela, ki bi hotel zarad enega nemškega vabila celo sodnijo obesiti.

Ne bodimo tedaj prenagli s pritožbami v časnikih, ne nagajajmo tem, kteri so nam pravični, ker po tej poti bomo le množili število naših nasprotnikov, kterih žalibog že odveč imamo.

Nasvetujem pa gospodu dopisniku iz Sela, da drugikat, kadar bo hotel c. kr. okrajno davkarijo po časnikih čestiti, kar je bil zdaj prej ko ne, izključlivi njegov namen, naj si boljši uvod poišče, neg. črnjenje okrajne sodnije; kajti naj bode prepričan da, akopram je Dante prvi italjanski pisatelj, izrekel „Le leggi sono, ma chi pon' mano ad esse?!“ vendar c. kr. sodnija v Ajdovščini §. 19. osnovnih postav nič manj na spoštuje, nego davkarija.

Prijatelj pravice.

* Ker je sodnija slovensčina tako pravična, je tedaj na strankah vse ležee, da se vpelje skoz in skoz slovensko uradovanje. Ured.

S Kviškega v Brdih 26. marca (Izv. dop.) Draga Soča! Naznaniti ti moram danes veselo novico, da se je včeraj popoldne pri nas nova čitalnica osnovala. Včeraj namreč po blagoslovu smo se zbrali v krčmi g. Ant. Maura in ondi med lepimi pogovori in petjem izvolili osnovalni odbor, kateremu je bil g. dr. Anton Žigon soglasno za predsednika na čelo postavljen. Tudi družih 11 odbornikov je bilo skoro soglasno voljenih. Nova čitalnica šteje uže čez 80 udov. (Opazka uredništva: Slava vrlim Kviščanom, ki se tako zavedajo, da so Slovenci! Naj bi je tudi ostali Brdci posnemali!)

Po volitvi smo še dolgo časa ostali pri vinskih kapljah ter se v lepih napitnicah spominjali vrlih slovenskih za narod delajočih mož, šestorice odločnih goriških poslancev, pa tudi črnega Črne-ta; pred vsem pa amo napijali naši lepi domovini Sloveniji.

Pri tej priliki ne smem naših zares izurjenih in dobrih pevcev pozabiti. G. Jože Marinič se na vso moč trudi, da bi je prav izvrstno izuril. Hvala in slava mu! Pa tudi lahko rečem, da nij z lepa tako dobrih pevcev dobiti kakor so naši. Toda g. Marinič nij zadovoljen samo s kviškimi pevci, ampak tudi v bližnji vasi Kozani je osnoval pevski zbor iz 18 oseb. Če pomisliš, slavna „Soča“, da mi živimo v Brdih, tedaj na skrajni meji slovenstva, uže blizu Furlanije, lahko spoznaš, da to nij malost. Le tako naprej, fantje!

Bratje v kolo se vstopimo,
Dajmo v zvezo si roko,
Majki Slavi obljubimo,
Zmar ljubiti jo zvesto!

Iz Maribora o veliki noči. (Izv. dop.) (Popotnica Črne-tu in njegovim družnikom.) Krepka, opravičena in mirnopolosna nezaupnica Črne-tu pala je tudi v kroge štajerskih poslancev kakor bomba, in je globoki utis napravila. Kraševcem je pripala prvim žalostna naloga, ubraniti se svojim lastnim „prijateljem“, poslanecem. Žalostna je ta naloga, a potrebna, in celo najna tu pa tam po Slovenskem, tako tudi nekde na Štajerskem. Kajti tudi tu v Mariboru bi se netežko našel poslanec, ki se za vse drugo zanimlje, samo za svoje poslanstvo ne; ki zanemarja svoj vrli, da! največji volitveni okraj na Štajerskem; ki se odteguje vsem narodnim podvzetjem, a priteguje vsem nenarodnim; ki zasluge za narod žrtvovane čeni in šteje po izgubljenih za svoj žep dietah; kateremu se vidi najvišja, neprecenljiva zasluga za narod: pokazati se enkrat svojim volivcem in nekoliko tednov v Gradci posedati. Vse kakor pri Črne-tu.

Občno mnenje mariborsko sodi, da oni gospod vidno zanemarja vse in vsako narodno delo, da se mu uže očito vidi, kako mu mrzi vse, kar je slovensko, razve slovenskega krvavega denarja. Volivci jegovi bi prav storili, da bi svojemu poverjeniku enkrat na žilo potipali, da bi nekoliko pozvedali, kako je z njih zastopnikom. Mi poznavamo nežnost osebnega čutja in strogost javnega mrzenja, posebno novinarskega, in bi prav zato radi videli, naj bi se dotičniki na naše vrstice preje nekoliko ozrli in svoje položnje nekoliko si premislili. Oni časi morajo nehati, da bi poslanci bili neodgovorni, volivci pa k molčanju obsojenci, neme ovčice; skrajna doba je — in vrli Kraševci naj so vsem volivcem sijajni vzgled! — da se začne poslancev na prste gledati in da se brez usmiljenja takim popotnica zagode, ki se v javno zaupanje po lističje — vtihotapljuje. Prihodnič, ako treba, več!)

Politični pregled.

Zadnji teden se nij nič posebnega po svetu zgodilo, o velikem teden je tudi politično delovanje večidel počivalo. Le na Českem in Hrvatskem nij mirovalo pripravljanje za volitve. Centralistom tu in tam gre za kožo, torej nadaljujejo pregovarjati, podkupavati, kazati volilcem in obetati bič. Narodnjaci in federalisti tudi vse moči napinjajo, in vsak čaka konca živo, pozorno kakor lovec, kedar se mu žival bliža na strel. Na Ogrskem uže razpadajo stare stranke, in novi zbor bo gotovo imel ves drug obraz. V Avstriji še nij bilo kaj takega.

Naj bolj nas je pa zanimalo čitati, kar česki časopis „Politik“ piše o dalmatinskih petih poslancih v državnem zboru, kateri so se s Črnetom vred pregrešili zoper narod in fede-

listični program. Dopisnik iz Dalmacije piše v kratkem tako le:

Ti gospodje so bili voljeni pod ministrom Hohenvartom z namenom, da bodo podpirali njegovo delovanje, katero je nameravalo vsem narodom pravičnost skazati; zatorej so morali sploh, posebno pa pri volilni postavi za silo zoper ministerstvo glasovati. Prav za prav pa so imeli doma ostati in mandatu se odpovedati potem, ko je Hohenvart padel. Ker so so pa celó izneverili, je vsa dežela zoper nje jako razkačena. Tudi se sliši, da hočejo ministri jim dane obljube gledè železnic in druge stoprv potem izvršiti, če se vsa narodna stranka odpove državno pravni opoziciji! Nekaj volilcev jim hoče nezaupnico dati. Če se pa ti gospodje vsi razkačenosti vkljub ne odpovedo poslanstva, potem bo druga pela. Narod bo pokazal, da mu je naj več mar za zvezo avstrijskih Slovanov i.t.d. Pri nas so Črnetovi volilci uže svojo dolžnost storili, in Dalmatincem lep vzgled dali. On se hoče opravičiti, pa kako zamore to storiti, ker je uže njegov mandat piškav. 6 slovenskih poslancev ga nij hotelo po nikakem voliti le 3 so bili zanj, pa dal se je Italjanom zvoliti! Najdamo so, da ostanejo Kraševci trdni, in če nij maral gosp. Črne za nezaupnico 6. poslancev, maral bo za nezaupnico svojih okrajnih volilcev, kateri so ga, prav neradi in po velikem obotavljanju zvolili.

Hrvatski sabor je sklican na 15. junija. — Zdaj se Hrvatje pripravljajo na nove volitve; boj bode hud, pa zmagali bodo narodnjaci in potem bodo menda vendar enkrat konec madjarskih sleparij na Hrvatskem. — Bog daj pogum in srečo našim bratom Čehom in Hrvatom, ki so pred začetkom hude borbe. —

RAZNE VESTI.

(Naša kmetijska šola.) Kakor v vseh zadevah narodnega življenja, veselo napredujemo Slovenci tudi v kmetijstvu. Na Goriškem imamo podlago, ali izvirek poljedelskega napredka imamo kmetijsko šolo. Malo jih je sicer slovenskih mladencev, ki jo obiskujejo, pa ti so pridni, vrli fantje. Tega smo se prepričali pri preskušnji, ki je bila 22, 23. tega meseca. Dobro so vse znaš in umeli, posebno se dva odlikujeta, in izmed njiju je prvi Furlani iz Reitenberga. Posebno priporočamo Lasiču iz Vrtojbe, naj se, kar mu je mogoče, marljivo uči, da pripravi svojega očeta lepa velika posestvo v tak stan, da bode vzgled Slovencev okoli Gorice. Naša majhna dežela mnogo potrosi za to šolo, to premislite fantje in delajte, da boste poznej kot možje in izvrstni kmetovalci njej v ponos.

Ta ispit je pa tudi dokazal v o veljavo g. profesorja Povšeta, zares se je moral mnogo truditi, da je toliko dosegel. Toda njegova še večja zasluga so nedeljske učbe za odrasle kmete. Zal nam je, da smo ga slišali še le na cvetno nedeljo in ne že poprej, ker je kaj zanimivo in podučljivo poslušati ga. Ne samo, da v lepi slovenščini jasno in razumno govori, ampak on predava tudi lepo glasno, in njegovo kretanje je zlahkno.

(Vinogradov) je po vseh slovenskih pokrajnah 80.000 oralov. Slovenski narod prideluje vsako leto okrog 1.600.000 kvincev vina, ki je vredno 10—12 milijonov goldinarjev.

(Družba sv. Mohorja) bode, kakor piše „Besednik“ tiskala knjigo: „Kupčija in obrtnjadinar in blago“ v 19.000 iztisih. Spisal je to potrebno knjigo dobro znani slovenski pisatelj Ferdo Kolečvar, ki je uže po svojih zanimivih listkih v „Slov. Narodu“ pokazal, da je v tem predmetu popolnoma doma. Tudi „Umni živino-rejec“ se bode tiskal v 19.000 iztisih. „Moj rodoljubi, ki z neumorno delatnostjo in z izvrstnim svojim peresom vsako leto družbo sv. Mohorja podpirajo, gré nam v prvi vrsti imenovati slavnega g. dr. Jož. Vošnjaka.“ Ta v resnici neutrudljivi agitator, popularni pisatelj in narodni delalec je objavil Mohorjevemu društvu po dobrih knjigah in po lastni skušnji do konca avgusta spisati: „Umno kletarstvo.“ v poduk vinorejcem, kupčevalcem z vinom in krčmarjem. S to knjigo, ki bode gotovo tako popularna in ob enem jedernato pisana, kakor so vsi drugi njegovi spisi, bode g. dr. Vošnjak še posebno ustregel nam Goričanom, kajti nikder drugje na Slovenskem kletarstvo nij tako zanemarjeno kakor pri nas.

(Zanimiva pravda.) Fabrikant Lemaitre v Parizu je tožil dediče umorjenega mehikanskega carja Maksa, namreč: avstrijskega cesarja, nadvojvodo Josipa in nadvojvodinjo Sofijo (mater našega cesarja) za 41.000 frankov (okoli 20.000 fl.). Toliko mu je bil namreč Maks dolžan ostal za redove (medajce), které si je za časa svojega carovanja v Mehiki pri Lemaitre dal narediti. Prva instanca je dediče obsodila, da morajo fabrikantu Lemaitre-u plačati Maksov dolg. Toda toženci so se pritožili, da pariško sodišče o tej zadevi ne more soditi, ker so države druga od druge popolnoma neodvisne in se torej noben vladar tuje države ne more v Parizu soditi; da car Maks tega dolga tudi nij naredil kot pravačen človek, ampak v interesu države in da ga zatorej Maksovi dediči nijso dolžni plačati. Najvišje sodnja v Parizu je ta rekurs odobrila in fabrikant Lemaitre je pravdo zgubil.

(Dr. Chleborad.) kateri je svoje posestvo ravno pred volitvami ustavovercem prodal i tako zgodovinski stranki i glas zapravlil, odpovedal se je, ko se je vsa neodvisna česka žurnalistika proti njemu vzdignila i ga za ta čin obsodila, ravnateljstva banke „Slavije“.

(Školske službe.) Na goriški gimnaziji sta razpisani dve učiteljski službi, ena za slovensčino druga za klasično filologijo, a na tukajšnji viši realki je razpisano mesto učitelja za nemški jezik.

(Velikonoči Napoleon III) ima zadnji čas povsod smolo. Znano je našim čitateljem, da je Napoleon posestnik krasne Ville Vicentine na Goriškem. Te dni pa je pobegnil njegov oskrbnik ter odnesel s saboj okoli 20.000 frankov.

(Pozori) Zadnji list „Slov. Naroda“ prinaša kot odgovor „Novicam“ krasno pisan in jako zanimiv listek o pisavi lastnega imena slovenskega pesnika Preširna.

(Slovenskega slovtva) prijateljem poročamo danes jako veselo novico, da g. Boris Miran na Dunaji namerava 2. zvezek svojih peszij na svetlo dati. Mi bi želeli, da bi Boris Miran v tem zvezku ponatisnil tudi svoje uže preje izdane pesni, katerih nij nikder več dobiti. To bi bilo lepo darilo za njegove od dnè do dne množiče se častitelje.

(Z Dunaja) se nam piše, da je vlada potrdila pravila „Slovenije“, društva na Dunaji bivajočih mladih Slovencev. Uže tri leta obstoječemu, a sedaj novoporojenemu društvu želimo veliko delalnih močij in dober uspeh.

(Solkanska čitalnica) je sklenila, kakor slišimo, dati v kratkem besedo v korist stradajočim na Krajskem. Solkanci so zmerom pri prvih, kdar gre za kako narodno stvar. — Živili!

(Primorska deželna komisija) za svetovna razstava na Dunaji se je ločila v tri podkomisije odboce, eden za Trst, eden za Istro in eden za Goriško.

Goriška podkomisija se je ustanovila dne 4. t. m. v deželni hiši v Gorici. Nazoč so bili gg. deželni glavar grof Coronini, Viljem grof Pace, Viljem vitez in Hektor baron Ritter, Andrej Pauletig, vodja deželne gluhozemice, prof. Friderik Haberlandt, vodja svilorejskega poskuševališča, Alojzij dr. Pajer, France Malnič župan kanalski in Anton pl. Dottori posestnik v Ronkah. Za predsednika so izvolili g. dež. glavarja grofa Coronini-a. — Potem se je izvolil izvrševalni odbor, obstoječ iz gg. prof. Haberlandta, Andr. Pauletig, iz deželnega glavarja, predsednika kupčijske zbornice in njih namestnikov, in podpredsednika kmetijske družbe; ta odbor si je izbral za predsednika g. Viljena viteza Ritterja.

Pri tej priliki je spoznala podkomisija, da v deželni komisiji nijso zadostno zastopani vsi interesi goriške grofije in je zato priporočila c. k. namestništvu v Trstu, naj nasvetuje, da bi se imenovali še sledeči udje: gg. Karol Bambella c. k. inženir, prof. Alojzij Chiozza iz Skodovake, Ignacij Kovačič trgovec pri Sv. Luciji, Izidor Pagliaruzzi posestnik v Kobaridu, Andrej Pauletig podpredsednik trgovske zbornice v Gorici, Jožef Redl c. k. gozdarski nadzornik v Gorici.

(Čitalnica v Črničah) napravi besedo v nedeljo 7. t. m., program je jako zanimiv; med petjem se bode vrstil govor, deklamacija in igra: „Bob iz Kranja“ in potem ples. — Začetek bo ob 6 uri zvečer. Vstopnina k besedi 20. novcev, k plesu 1 forint. — Kakor se sliši se bode udeležilo te besede več rodoljubov iz našega mesta.

(V goriški čitalnici) bo v soboto, 13. t. m. veliki ples, k kateremu pričakujemo nekoliko gostov iz Ipave in družih bližnjih krajev. Nadejati se je, da bode zadnja veselica letošnje seisne v živahnosti še vse druge prekoslila. —

*) Vaši dopisi so nam vselej jako dragi.

